

Vaikuttavuusperusteinen hankinta palveluntuottajien näkökulmasta

Case Lapset ja Nuoret SIB

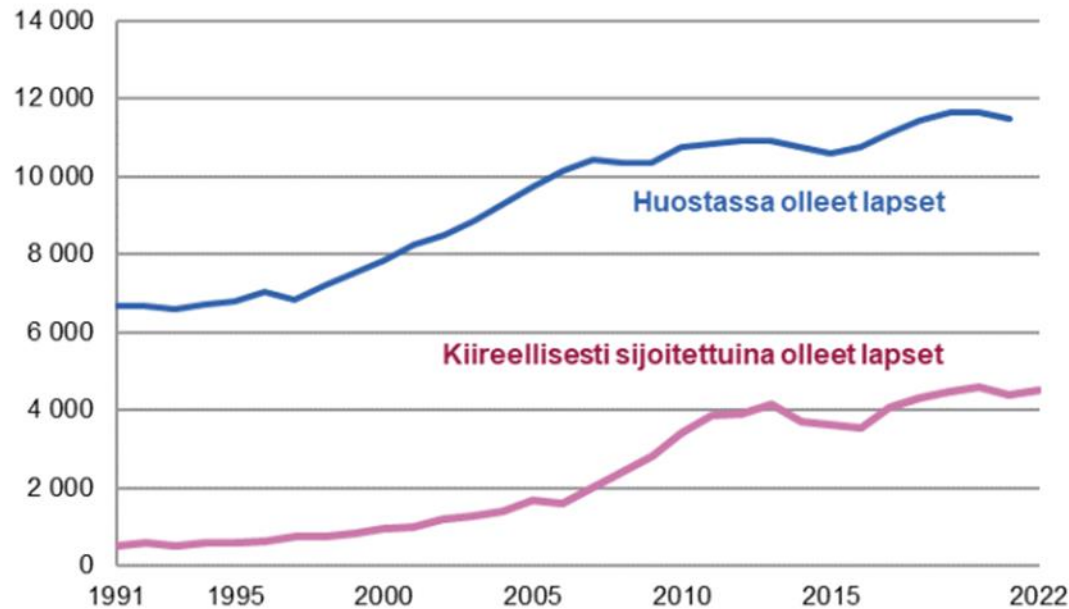

Riikka Westman 26.10.2023

Lastensuojelun Keskusliitto
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki
toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi
Puh. 050 411 2380

Miksi Lapset SIB?

Vuoden aikana kiireellisesti sijoitettuna ja huostassa olleet lapset, 1991–2022*.

Sijoitetuista lapsista alle puolet suorittaa toisen asteen tutkinnon – ”Syrjäytymisen riski on ilmeinen”

Kodin ulkopuolelle sijoitetut lapset jäävät todennäköisemmin ilman koulutusta, tuore tutkimus kertoo.

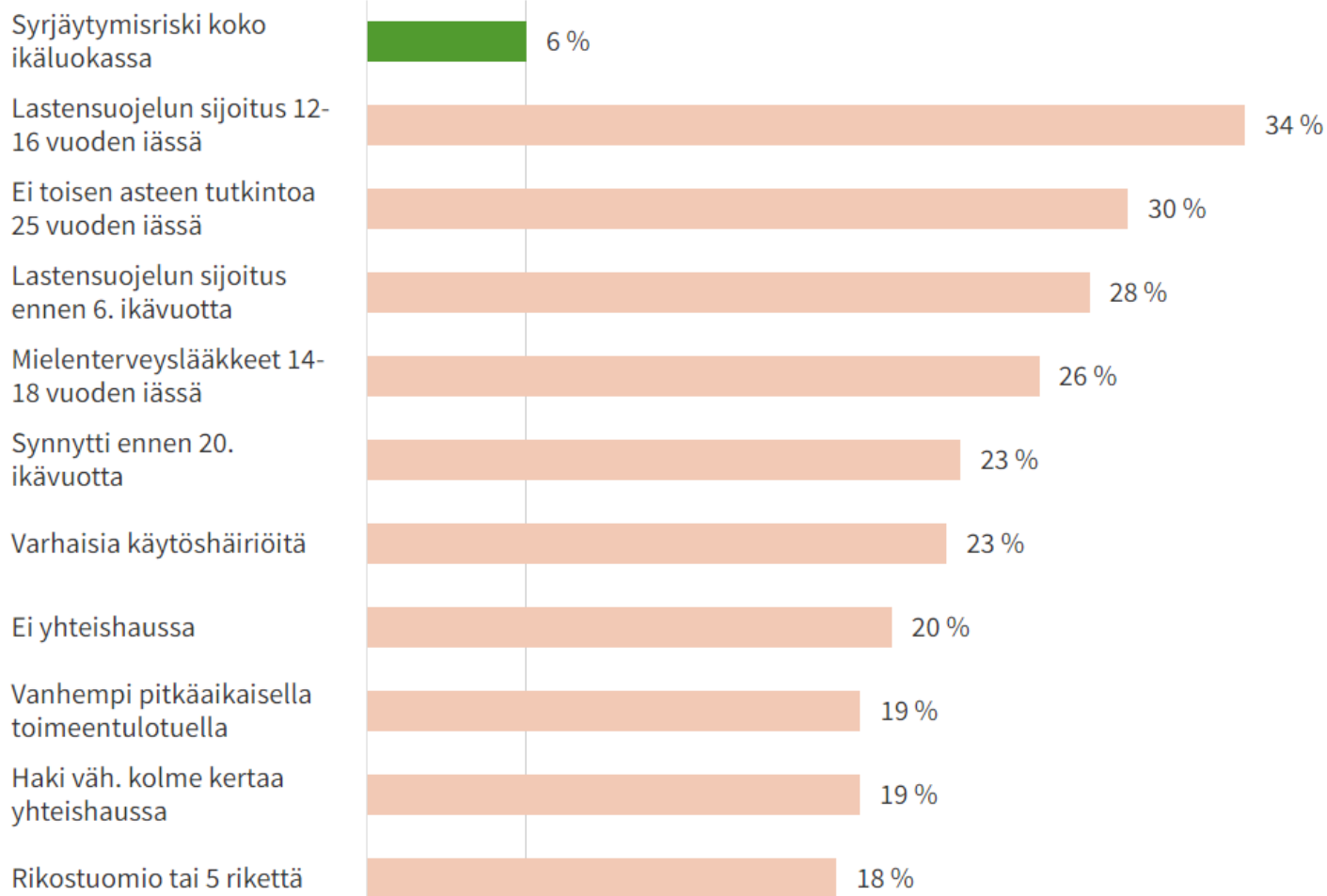
Kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista yli puolella on diagnosoitu psykiatrinen tai neurokehityksellinen häiriö

Hyvä lapsuus ja nuoruus = hyvä aikuisuus

Kuva: Syrjäytymisen dynamiikka
(THL ja Me-säätiö)

Top10 syrjäytymisriskit

Aikuisena syrjään jääneiden osuus ryhmästä.

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Kohti ennakoivaa ja ehkäisevää lastensuojelua

SYRJÄYTYMISEN HINTA

- Yhden nuoren syrjäytyminen voi maksaa yhteiskunnalle noin **700 000 €**

LASTENSUOJELUN KUSTANNUKSET

- Lastensuojelun kustannukset olivat vuonna 2021 yhteensä **1,2 miljardia euroa**
- Sijaishuollon osuus lastensuojelun kokonaisuuden kustannuksista oli noin kolme neljäsosaa (73 % koko maassa 2021)
- Laitossijoitus maksaa keskimäärin **110 000 – 150 000 € / vuosi / lapsi** (300-400 € / vrk / kuusikkokunnat)

Mikä ihmeen

LAPSET-SIB YHDISTÄÄ SIJOITTAJAT, KUNNAT JA ASiantuntijat lasten parhaaksi

1

SIJOITTAJA
ottaa riskin
ja sijoittaa
Lapset-SIB
rahastoon.

2

KUNNAN
palvelutarpeet
tutkitaan ja
analysoidaan.

3

Valitaan
KOHDE-
RYHMÄLLE
ehkäisevä ja
oikea-aikainen
PALVELU-
KOKONAISUUS.

4

Määritellään
mitattavat
VAIKUTTAVUUS-
TAVOITTEET.

5

Toiminta
rahoitetaan
SIB-
RAHASTOSTA.

6

Sijoittaja saa
voittoa, jos
vaikuttavuus-
tavoitteet
toteutuvat.

7

Jos sovitut
vaikuttavuus-
tavoitteet
saavutetaan,
kunta maksaa
rahastolle. Jos
ei, kunta ei
maksakaan mitään.

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

HÄMEENLINNAN
KAUPUNKI

JYVÄSKYLÄ

LOHJA
Järvikaupunki

TAMPERE

PANKKI

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Diakonissa-
laitos

NUORTEN
YSTÄVÄT

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

KOHDERYHMÄT

PERHETAUSTAN TAI LAPSEN HAASTEIDEN VUOKSI RISKIRYHMÄSSÄ OLEVAT

- 0-6 kk ikäiset lapset (Karkkila ja Vihti)
- 3-6 –vuotiaat lapset (Helsinki)
- alakouluikäiset pojat (Hämeenlinna)
- 6.-9. luokkalaiset (Jyväskylä)

NEPSY-PIIRTEIDEN JA PERHETAUSTAN VUOKSI RISKISSÄ OLEVAT LAPSET

- 4-8 –vuotiaat lapset (Lohja)
- 3-4 –vuotiaat lapset (Vantaa)

HUOSTASSA OLEVAT TAI OLLEET

- 15-17- vuotiaat (Tampere)

PUDOKKUUSUHAN ALLA OLEVAT

- 2. asteen koulutuksessa olevat nuoret (Jyväskylä)

VAIKUTTAVUUSMITTARIT, TULOSPALKKIOIDEN PERUSTE

ERITYISPALVELUIDEN KÄYTTÖKUSTANNUKSET
(Helsinki, Hämeenlinna, Karkkila ja Vihti, Lohja,
Vantaa)

LUVATTOMIEN POISSAOLOJEN MÄÄRÄ,
TODISTUSTEN KESKIMÄÄRÄ JA
HUOSTAANOTTOJEN MÄÄRÄ
(Jyväskylä, perusaste)

NEET (NOT IN EMPLOYMENT, EDUCATION OR
TRAINING) (Hämeenlinna)

OHJELMASSA OLEVIEN NUORTEN KOULUTUS
JA TYÖLLISTYMINEN
(Karviainen, Jyväskylä (toinen aste), Tampere)

Lapset ja Nuoret SIB nyt

- Seurannassa noin 480 lasta ja nuorta
  - Perheissä ja tuen piirissä noin 850 lasta ja nuorta
- Rahaston koko 5,5 milj. euroa, budjetti noin 17 milj eur
  - Tulospalkkiota maksettu noin 2,4 milj. euroa
  - Investoitu lapsiin ja nuoriin tähän mennessä noin 6 miljoonaa euroa
- Interventiokokonaisuus
  - Rinnallakulkijoita 22
    - HDL/Vamos, Icehearts, SOS-Lapsikylä, Nuorten Ystävät
  - Lisäpalveluiden tuottajia noin 50
    - Tilauksia yhteensä noin 600, käyntimääriä yli 2000
  - Ryhmätoiminnot ja vertaistuki

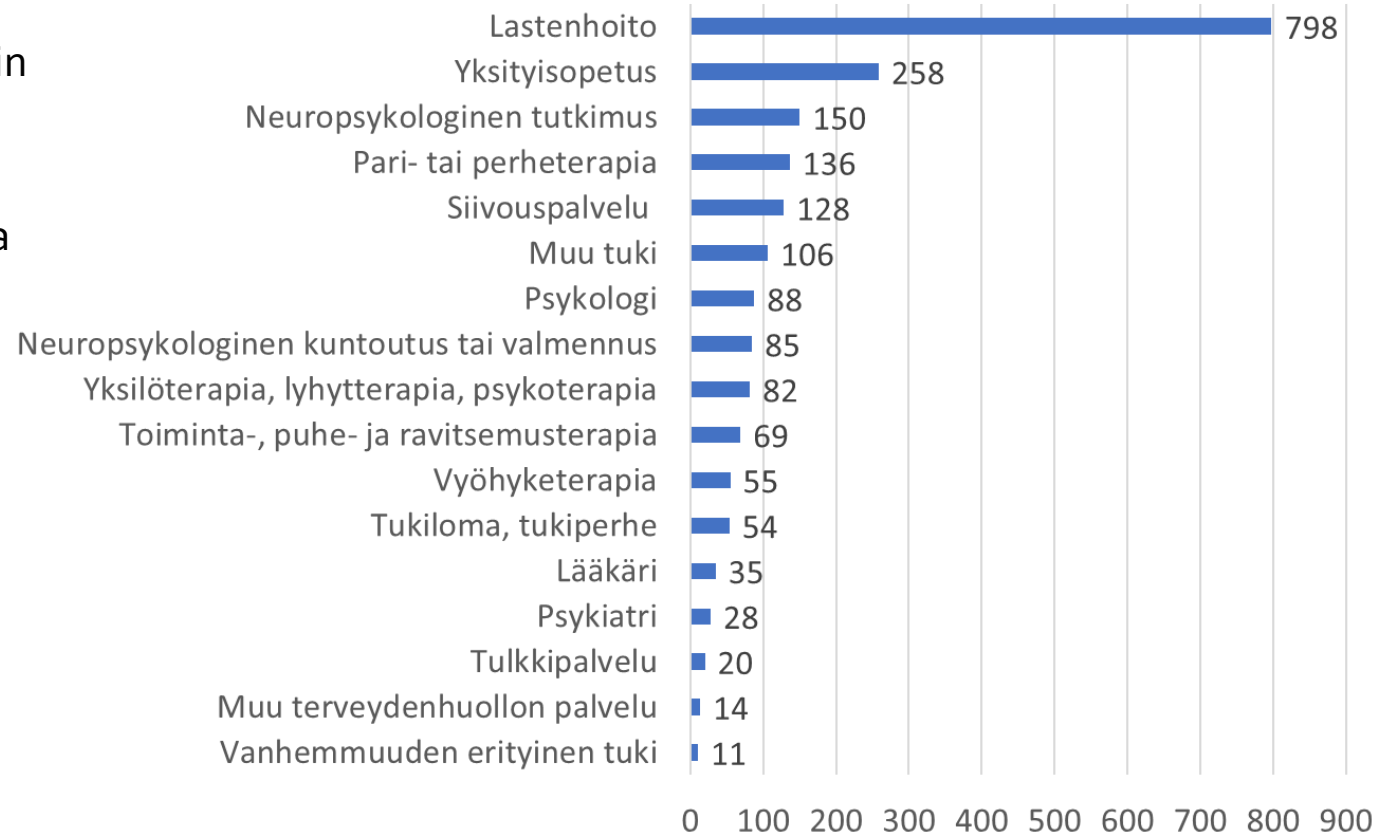

SIB -malli mahdollistaa uudet ratkaisut

- Hyvinvointivaikutukset – jatkuva palvelumuotoilu datan perusteella
  - Jokaisella palveluntuottajalla omat hyvinvoinnin mittarit
  - Kaikissa SIB-kunnissa hyvinvointivaikutukset positiivisia kuntakohtaisten datojen perusteella
- Mahdollisuudet uusille ratkaisuille
  - Räätälöinti interventiokokonaisuuden aikana
    - Oletus alussa vs mikä tilanne nyt
  - 'Out of the box' –ajattelun mahdollisuus
    - Mahdollisuus käyttää palveluita, joita julkisella ei ole tarjolla
  - Reagointi muutostarpeisiin nopeastikin

Lisäpalveluiden käyntimäärät kaikissa SIB-kunnissa yhteensä (n=2117)

"Äiti sanoi, et sä olet
pelastanut meidät."
(lapsi)

"Olen saanut voimia
takaisin, jaksan olla
lapsen kanssa. Lapsi
 pärjää nyt koulussa"
(vanhempi)

" Elämäni suunta
on selkiytynyt."
(nuori)

"Älkää ihmeessä
milloinkaan lopettako
tätä palvelua, tämä on
loistava tapa lähestyä
perhettä" (vanhempi)

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Esimerkkinä Nuoret SIB Tampere

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Nuoret SIB Tampere

KOHDERYHMÄ JA MITTARIT

- Kaikki vuonna 2020 huostassa olleet 2003-2006 syntyneet tamperelaiset nuoret
  - Segmentointi
- Vaikuttavuusmittarit
  - Kouluttautuminen (toisen asteen tutkinto, korkeakouluopinnot)
  - Työllistyminen

INTERVENTIOKOKONAISUUS

- Rinnallakulkijuus (Vamos, HDL ja Nuorisokumppani, SOS-Lapsikylä)
- SIBin lisäpalvelut ja ryhmätoiminta

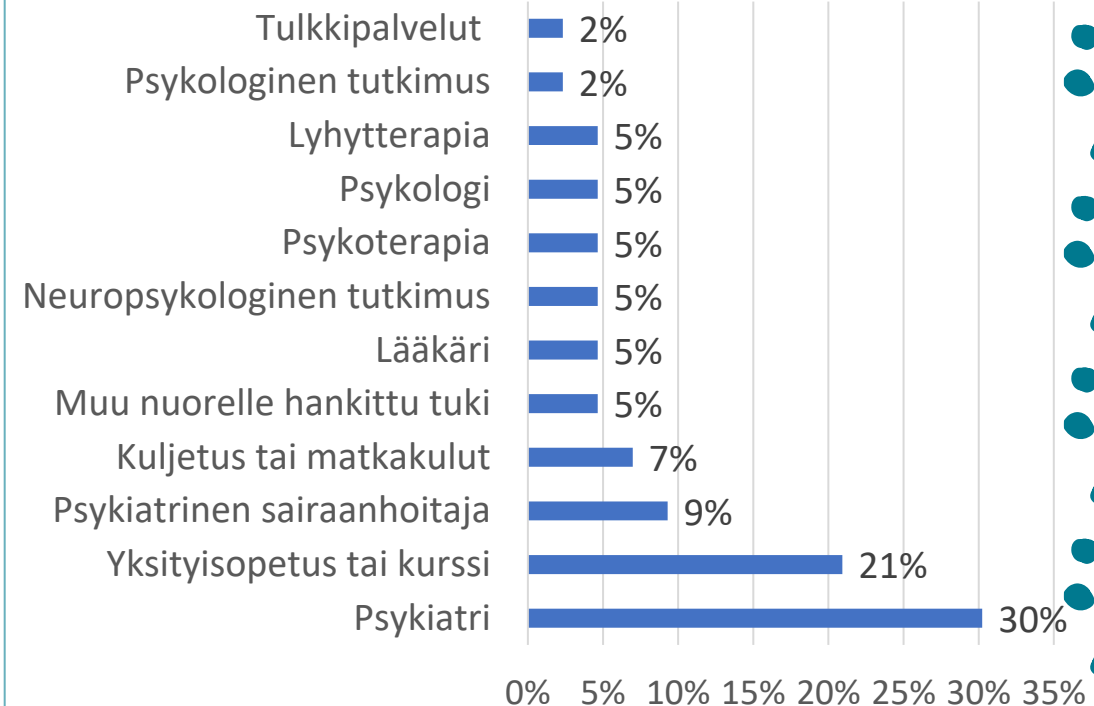
ASIAKASMÄÄRÄ JA VAIKUTTAVUUS

- Seurannassa 69 nuorta
- 44 % tutkintoon johtavissa opinnoissa tällä hetkellä
- Kahdeksan 2. asteen tutkintoon valmistunutta
- Kaksi opiskelee korkeakoulututkintoa (AMK)
- Arvio toisen asteen tutkintoon valmistuvista 2023-2024: 20 nuorta

NUORET SIB TAMPERE RAHASTON NÄKÖKULMASTA

- Investoinnit tähän mennessä noin 800 000 € + LSKL:n ja S-Pankin työ
- Tulospalkkiot huomattavasti alle investointien tällä hetkellä

Tilatut SIB-lisäpalvelut (n=43), Nuoret SIB Tampere

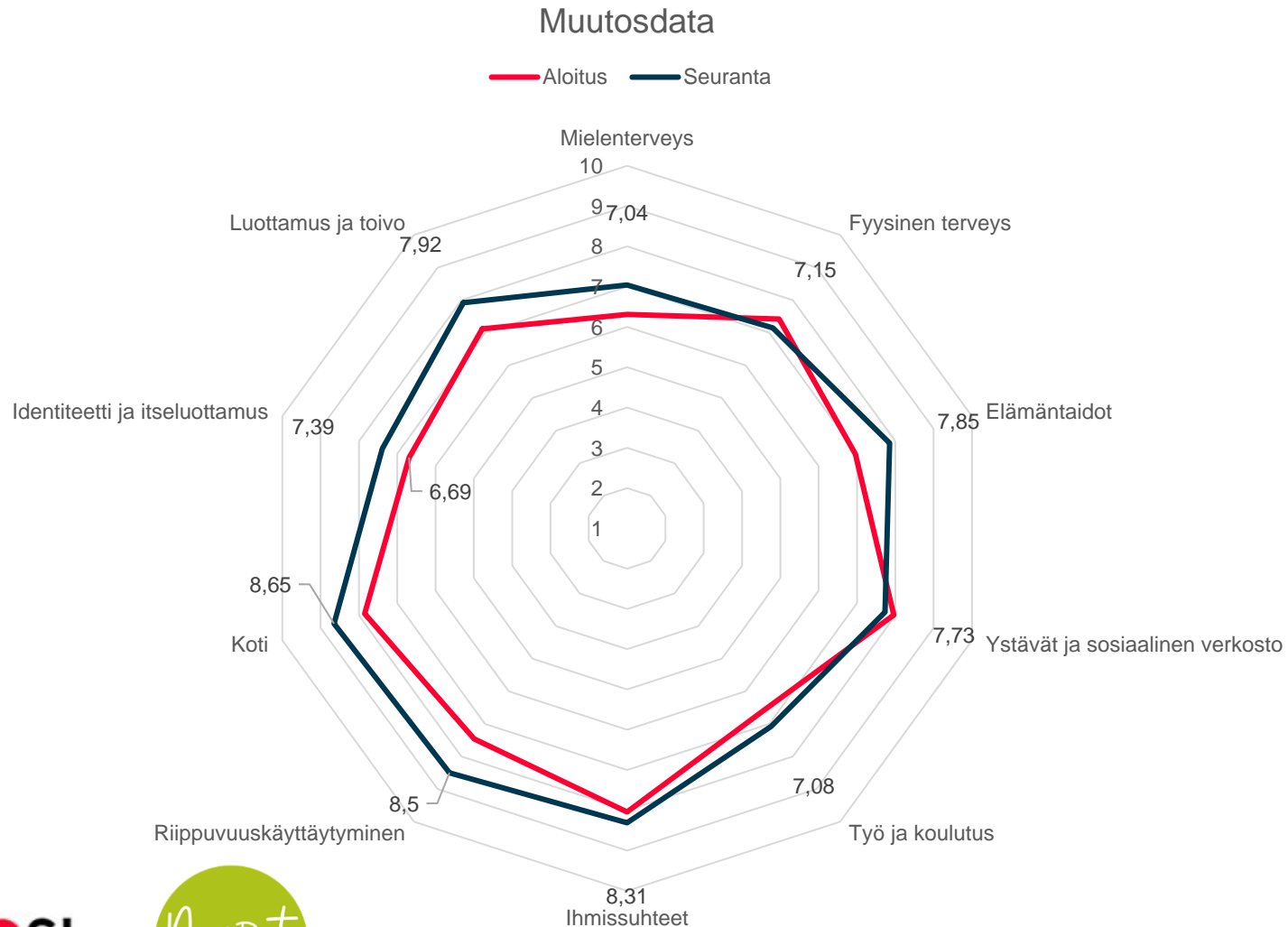

”Olen saanut elämäni ihmisen joka kuuntelee ja välittää. Sekä viettää aikaa kanssani ja auttaa elämän eri vaiheissa.”

”On antanut mulle apua silloin kun sitä on tarvinnut, ihmisen johon voi luottaa, ja oon päässyt mukaan tekemään asioita joihin en olisi yksinään lähtenyt.”

Esimerkkinä Nuoret SIB Tampere: Tulostähden muutostilanteet

Avainkohdat

- Kohdassa 3 alat hyväksyä apua, mikä vahvistuu kohdassa 4
- Kohdassa 5 alat uskoa omaan toipumiseesi ja kohdassa 6 alat toimia sen aikaansaamiseksi
- Kohdassa 7 opit huolehtimaan itsestäsi ja kohdassa 8 kykenet hallitsemaan erilaisia haasteita ja tilanteita
- Kohdassa 10 kykenet huolehtimaan itsestäsi tarpeeksi hyvin etkä tarvitse enää ammattiapua

N=28

Aloitustilanteiden ka. 7,25

Seurantatilanteiden ka. 7,76

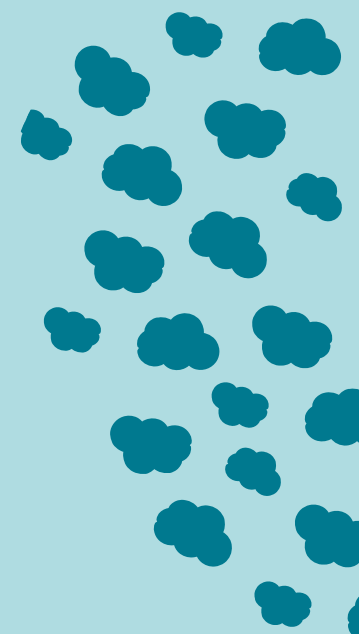
Muutos ka. +0,52 yksikköä

Polarisaatio nuorten välillä on voimakasta ja osan nuorista tilanteet ovat muuttuneet.

Suurin positiivinen muutos on tapahtunut heillä, joiden lähtötaso oli matalammalla.

Suurimmat muutokset:

Riippuvuuskäyttäytyminen	+1,04
Elämäntaidot	+0,89
Luottamus ja toivo	+0,80

SIB-mallin hyödyt ja onnistumisen edellytykset

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

Onnistumisen edellytykset

- Usko malliin ja tehtyyn mallintamiseen kaikilla tasoilla
  - Jokaisen **sitoutuminen** (tilaaja, rahoittaja, tuottaja)
- Vaikuttavuusperusteisen hankinnan ymmärtäminen kaikilla tasoilla
  - ei palveluiden hankintaa
- Usko SIBin osuuteen asiakkaan kokonaistilanteen muutoksessa
  - Varsinkin, jos vaikuttavuutta syntyy
- Selkeät ja tarpeeksi yksinkertaiset **vaikuttavuusmittarit**
- Tarpeeksi lyhyt vs tarpeeksi pitkä **mittausväli**
- **Asiakasohjaus** ja volyyymi
  - Tilaajan asiakastyön taso mukaan jo suunnitteluvaiheessa
  - Dataperustainen ohjaus olisi kaikkien etu

SIB –mallin hyödyt

- Vaikuttavuusperusteinen hankinta pakottaa tiedolla johtamiseen
  - Datan hyödyntäminen kaikilla tasoilla
  - Jatkuva vaikutusten ja vaikuttavuuden pohtiminen
- Mahdollistaa palveluiden räätälöinnin
  - Palvelumuotoilu intervention aikana kohti vaikuttavuutta
  - Vaikuttavuusperusteinen hankinta johtaa palveluiden kokonaisvaltaiseen pohdintaan kriittisestikin
- Kohti systeemistä muutosta
  - Uudenlainen yhteistyömalli (kunnat, hyvinvointialueet, palveluntuottajat ja asiakkaat)
  - Tekee näkyväksi palveluaukot ja palvelujärjestelmän heikot kohdat
  - Ymmärryksen lisääntyminen mikä auttaa tietyille kohderyhmälle
  - Toimintakulttuurin muutos kohti vaikuttavuusajattelua

WWW.LAPSETSIB.FI

WWW.LSKL.FI

Lastensuojelun Keskusliitto

riikka.westman@lskl.fi

LASTENSUOJELUN
KESKUSLIITTO

